

EIXAULINS

banda dels NLL que hem aplegat en aquest article, força NLL de la toponímia francesa fins a l'Aude (Sabarthès, *DTop.*),¹ veg. *DECat* III, 245a30-b6 i també *PVArGc*, 434. J. F. C.

¹ També pertanyen a la família d'EXSARTUM l'occità antic *eissartar* 'artigar' i el francès dialectal *essarter*, *essart* 'artiga' (cf. *DECat* III, 245a57).

Eixàs (Aixàs andorr.), V. *Xas*

EIXAULINS

Collada d'Eixaulins, partida del terme d'Esllida (Pna. Cast.) (xxx, 164.10).

ETIM. Possiblement derivat de l'àrab *eš-šawārīn* (*ġābāl* ~) 'muntanya dels atuellis, les eines, el bagat-¹⁵ge': del plural del mot *šawār* que ha donat el cat. *eixovar* i cast. *ajuar*. J. F. C.

EIXE, Pala d' ~

Alt, escarpat vessant de muntanya a la vall de Pe-²⁰guera, te. Esplot (Pallars Sobirà).

ETIM. Nom pre-romà d'etimologia incerta, segurament d'origen ibero-basc, possiblement relacionat amb el nom del Monteixo (veg. l'art. *Aixeus*). La naturalesa d'aquests grans paratges de muntanya no es presta a²⁵ veure-hi, com a ètimon, el basc ETXE 'casa' que sol aparèixer com a *eše* en la nostra toponímia. J. F. C.

EIXEA

(1) Muntanya del terme d'Albaida.

PARÒNIM: (2) *Aneixea*, raval antic del terme de Mallorca.

ETIM. Possiblement derivats de l'àrab *šī'a* 'guia, acompanyant, explorador a terra de moros', mot aquest ja ben documentat en *RMa* (*šī'a* 'ductor'). Aquesta mateixa paraula àrabiga ha donat el mot català antic *eixea* (i també castellà *exea*), que apareix en la Crònica de Jaume I (ed. Aguiló, p. 426) en el sentit de missatger reial de confiança que porta un missatge pacífic a territori enemic en temps de guerra, veg. *DECH* II, 822⁴⁰ a45-54. J. F. C. [Suposant que en *Aneixea* s'hi hagués aglutinat la preposició locativa *En-*. Però com que aquesta aglutinació fóra ben extraordinària, valdria més veure-hi l'arabisme *nazāba*, que va donar el cast. antic *anacea* 'festa, diversió', i que, com veurem a l'article *La Nucia*, s'aplicava als llocs on es divertien els moriscos bevent i ballant (cf. *Atarcó*, art. supra, nom del cobrador de l'alcabala dels festaires). Només la -x- (en lloc d'àr. -z-) seria deguda a contaminació de *eixea*, en el (2); però (1) és l'ètimon real.]

EIXERT i EIXERTO

Eixert és el nom d'una partida de muntanya en el³⁵ terme de Sant Orenç (Alta Ribagorça), uns 3 o 4 k. al NO. del poble (Coromines, *Ll.* XIX, 95 i Terrado, 1991). *Eixerto* és un pletiu a Alins (Pallars Sobirà), en el camí d'Esterri de Cardós a Ainet de Besan, entre el Coll de Gües i Ainet (*Ll.* XVIII, 90). El *Barranc*⁶⁰

d'*Eixerto* (Coromines, *Ll.* XXI, 126), en el terme d'Ainet, ha de fer referència al barranc que baixa d'allà. Bastant lluny, a uns 20 k. i separada per grans serralades, es troba la *Font d'Aixerto*, a Arreu. *Aixert* és també el nom d'un prat i d'un barranc a l'Alt Flamicell, a Astell (Coromines, *Ll.* XXXVII). No creiem que hi hagi relació entre aquests noms i el topònim *Els Eixerts* (Sorpe, Pallars Sobirà) en el qual tenim el mateix mot que coincideix amb l'aranès *eixart* 'prat elevat, de mal dallar, arran dels boscos', germà del fr. *essart*, oc. ant. *eissart*, veg. Coromines, *El parlar de la Vall d'Aran*, p. 434 i ací art. *Eixart*.

PRON. POP. Del topònim de Sant Orenç: *ešért* (Coromines, *Ll.* XIX, 95); *eixért* (Terrado, 1991). Del d'Alins: *ašérto* (Coromines, *Ll.* XVIII, 90).

ETIM. Estem mancats de documentació antiga, ço que ens deixa en una situació difícil. No disposant d'una clara explicació romànica, l'extensió geogràfica del topònim per zona pirinenca fa pensar en el substrat.

Com que el nom s'aplica a pletius i partides de muntanya on hi pastura el bestiar, hi ha bon fonament per relacionar-lo amb un mot com el cat. *xerri* 'excrement de l'ovella i de la cabra'. És clar que tenim aquí un antic mot ibero-basc que es correspon amb el basc modern *zirri* i amb el seu diminutiu *txirri*. Per terres castellanes ha tingut descendència en formes com *sirria*, *sirre*, *sirle*, *chirle*, *jirre* i *jerri* (cf. *DECH*, s. v. *Sirle*). En català tenim *xèrri*, *xèrria*, *eixerri*, *serri*, *sirro*. La variant *xer(r)* podria haver tingut un derivat³⁰ basc en -TI, o millor encara en -TU, que justificaria el *pallarès Eixerto*. Per al canvi de *Xerto en *Eixerto*, pensem en variants com *eixerri* (al Maestrat, cf. G. Girona, p. 258) o *aixèrriit* (Gandesa, cf. *DECH* v, 261 a7) que alternen amb *xerri*. X. T.

[Sobre el cat. *xerri* disposem ara de l'art. del *DECat* IX, 515-7, que arriba a conclusions semblants i assegura la relació amb *Eixert*. Més complex, com s'explica allí, és el problema del gc. *echèr*, *lichèr* 'suc que raja del femer', que de tota manera no poden venir de STERCUS, però es relacionen amb *lešúnj* 'xerigot' i més de lluny amb l'ètimon pre-romà de *xerri*.]

Eiximosa, V. *Xamassa* (art. X- miscel·l. àr.)

Eixiu, V. *Nassiu* *Eixivert*, *Eixuvert*, V. *Xivert*

Elbèrcol, V. *Bèrcol*

ELCA

³⁰ Nom de dues alqueries mores, avui despoblats 1) a la vall d'Albaida, 2) a la comarca de Gandia.

(1) En el te. de Salem. PRON. MOD.: *élka*, 1962, a Salem. És en els pendents de la Serra de Benicadell; gran partida rural, en el fons i els vessants que baixen del Portet, en direcció al poble (xxxii, 149.9, 150.6); ja a la r. de Beniatjar, sota l'Alt de Pepo i a nivell del Portet, separat per La Solsida. Hi ha la Font d'*Elca* (de la qual parla N. Primitiu, GzSerrano (*ACCV* VIII, 185), situada dins el Barranc d'*Elca*, que és el que baixa de la Penyeta i el Portet i va a parar al Barranc del